

KALAUZ

AZ EMBERBARÁTI OKTATÁS ÉS NEVELÉS TERÉN. HAVI FOLYÓIRAT.

A testi és szellemi fogyatkozásban szenvedőket gyámolító országos egyesület hivatalos közlönye.

A lap 1—3—5—7—9 számait

az egyesület tagjai tagsági díjuk fejében kapják.

Megjelenik július és augusztus kivételével minden hó utolsó napján.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK ÁRA:
Egész évre . . . 2 frt 50 kr.	Scherer István	Soronkint, 15 kr.
Egyes szám ára: . . 25 kr.	Budapest, VIII., Sándor-utca 38.	Bélyegilleték 30 kr.

TARTALOM: Egyesületi közlemények. — Hazai intézeteink és iskoláink. — Könyv-
szemle. — Vegyesek.

Egyesületi közlemények.

A testi és szellemi fogyatkozásban szenvedőket gyámolító országos egyesület közgyűlése.

Egyesületünk ez idei közgyűlését ápril hó 16-án tartotta meg a vármegyeház közgyűlési társalgó termében. Az elnöki tisztet Rakovszky István valóságos belső titkos tanácsos, állami számvevőszéki elnök úr ő Nagyméltósága töltötte be. A gyűlésen szép számmal vettek részt a tagok. Ott voltak: Hollán Ernőné, Hampel Józsefné és Kléh István alelnökök, továbbá: Blum Etelka, Lustig Emma, Müller Mórné, Bossányi Iván, Burchard-Bélaváry Konrád, dr. Grosz Emil, Grum Ferencz, Grünwald Adolf, György Aladár, Kállay Gyula, Klimes Gyula, dr. Korányi Sándor, Kohn József, Lakatos Miklós, dr. Mandelló Károly, Müller Mór, dr. Schuschny Henrik, dr. Szenes Zsigmond, Sohr Manó, Szokolovits József, Villányi Alajos, Scherer István titkár.

Távolmaradásukat kimentették Gróf Batthyány Gézáné elnök, özv. Herich Károlyné és Neuschloss Marcell alelnökök, dr. Szabó József pénztárnok.

Elnök úr ő Nagyméltósága hosszabb megnyitó beszédében vázolta azokat a ténykedéseket, melyeket az egyesület a lefolyt évben kifejtett. Igen sok időt vett igénybe az egyesület átalakítása, a mi miatt különösebb eredményekről nem számol-

hatunk be, de sikerült még is a társadalom érdeklődését nagyobb mérvben felébresztetni, mely közvetlenül és közvetve többször nyilatkozott meg.

Több vidéki városban is indult meg mozgalom, a mely a közel jövőben bizonyára jelentékenyen elő fogja mozdítani a siketnémák, vakok és hülyék oktatás-nevelés ügyének fellendülését.

A nehézségek szerencsés leküzdése mellett sikerült az iskolába járó siketnémák számára asyllumot létesíteni, a melynek megvalósításához a közoktatásügyi kormány, a székesfőváros s különösen Neuschloss Marcell alelnök járultak hozzá. Utóbbi nemes áldozatkészségét, hogy az asyllum házbérének fedezését az első évben magára vállalta, elnök úr különösen is kiemeli, mert csak ez által vált lehetővé, hogy az asyllum már a mult év őszén megnyitott.

Melegen üdvözölve a szép számban megjelent tagokat a közgyűlést megnyitottnak jelentette ki.

A közgyűlés több ízben éljenzéssel kísérte az egyesület működéséről nyújtott ezen behatóan ismertető megnyitó beszédet s különösen akkor hangzott fel az éljenzés, a midőn az asyllum létesítésének előmozdítói említették fel. Az a nemes áldozatkészség, a melyet úgy a közoktatásügyi kormány, valamint a székesfőváros tanácsa és Neuschloss Marcell ez ügyben tanusítottak nem csak az egyesület tagjai között keltett visszhangot, hanem elismeréssel adóznak érte a siketnémák is, a kik tudják és érzik, minő jótétemény az reájuk, ha jóakaratu gyámolításban részesülnek, mely lehetővé teszi nekik, hogy a társadalom hasznos tagjai legyenek.

A napirend előtt dr. Bossányi Iván üdvözölte elnök úr ő Nagyméltóságát a közgyűlés nevében abból az alkalomból, hogy a királyi kegy a valóságos belső titkos tanácsosi méltósággal tüntette ki. A beszédet a mennyire lejegyezni sikerült a következőkben adjuk vissza:

„Tisztelt közgyűlés!

A ragaszkodásnak és a hálának érzete, amelyet nagyra-becsült elnökünk iránt táplálunk, kötelességünké teszi, hogy minden alkalmat felhasználjunk annak nyilvánítására.

Ragaszkodásunkra méltán tart igényt ő Nagyméltósága azon soha nem lankadó buzgalom czimén, amelyet egyesületünk emberbaráti czéljainak előmozdítása körül már annak alakításánál kifejtett s az óta változatlanul tanusít, s a melynek kétségtelenül legnagyobb részben köszönhetjük azt az eredményt, amelyre mindnyájunk örömeire Ó Exellentiaja megnyitó szavaiban az imént rámutatott. Hálánkra pedig azzal szolgált rá mélyen tisztelt Elnökünk, hogy az általa betöltött magas államkormányzati hivatással járó bokros teendők által el nem

foglalt azt az időt is, amelyet joggal pihenésre használhatna, egyletünknek s egyletünk szerencsétlen gyámoltjai érdekeinek szenteli és kétszeresen rászolgált azzal, hogy nemcsak fényes nevének nimbusát bocsátotta egyletünk rendelkezésére, de előkelő elméjének pótolhatlan erejével támogatja működésünket, tekintélyes befolyásának teljes súlyával irányítja egyletünkre a közfigyelmet és szerez részére pártfogókat. Valóban, ha, a mint Ő Excellentiája megjegyezte, az illetékes mértékadó tényezők figyelme és érdeklődése egyletünk felé fordult, azt legnagyobb részben, ha ugyan nem egészen, neki, az ő nemes buzgalmának és pártfogásának köszönhetjük. Meg vagyok róla győződve, hogy ha most abból az alkalomból, hogy Ő Felsége ő Nagyméltóságát a valóságos belső titkos tanácsosi méltósággal ruházta fel, iránta érzett nagyrabecsülésünknek, szeretetünknek, hálánk és ragaszkodásunknak adok kifejezést, a tisztelt közgyűlés, sőt egyesületünk minden egyes tagja osztatlan érzelmeinek csak gyenge visszhangja vagyok.

Ő Felségének ez elismerése ő Nagyméltóságában kétségtelenül az államférfiu fenkölt szellemét, a vasszorgalmu tisztviselő törhetlen munkaerejét, a jó hazafi jellemsszilárdságát illette, de erős a hitem, hogy Felséges királyunk mindenre kiható figyelmét nem kerülte el Elnökünknek a társadalmi humanismus mozgalmaiban is tanusított lankadatlan tevékenysége, hogy tehát Ő Felségének kitüntető kegye nemcsak az államférfiu kimagasló elméjének, nemcsak munkásságának és jellemének, de melegen érző jó szívének is szólt.

Nekünk pedig tisztelt közgyűlés öröm és dicsőség ily férfiu vezetése alatt teljesíteni emberbaráti hivatásunkat, és ezért a midőn a jó Isten minden áldását kérjük le ez alkalomból is szeretett Elnökünkre, kérjük őt, hogy jóakaratu támogatását tőlünk s nemes ügyünktől ezentul se vonja meg.

A közgyűlésen jelen voltak éljenzése és tapsa tanusította, hogy ezen szavak mindnyájuk érzemeinek kifejezői voltak.

Elnök úr hálás köszönettel vette a közgyűlés megemlékezését. A kitüntetést első sorban az isteni gondviselésnek köszöni, mely megengedte, hogy működése ugy politikai, mint társadalmi téren szeretettel találkozzék; másodsorban annak, hogy ugy a hivatalos, mint társadalmi tevékenységében olyan munkatársakkal dicsekedhetik, a kik önzetlen buzgalmu támogatásban részesítették. A társadalmi téren elért eredményeket ezen kívül a hazai lelkes, nemes gondolkozásu és jószívü emberbarátok mindenkori közreműködése tette lehetővé. Az ő neve csak véletlenül került azoknak a nevei közé, a kik az ilyen ügyekben a maguk buzgóságával és szíviük melegével együtt éreztek s ha vannak érdemei, ugy ezekben az oroszlánrész ezen nemesen gondolkozó emberbarátokat illeti. Egyesületünk is — úgy érzi — nélküle megállhatna, de semmi esetre sem azok

nélkül, a kik feladataikat mindenkor teljes buzgósággal végezték, nem állhatna fenn elnök társai, a tisztviselők, az igazgató-bizottság nélkül. Hálás köszönettel fogadja a közgyűlés megemlékezését s egyszersmind azzal a jóleső tudattal, hogy jóakarátát jóakarattal viszonozzák.

A beszédet, mely nemesen érző és gondolkozó sziv megnyilatkozása volt, a közgyűlésen megjelent tagok tapsal és éljenzéssel kísérték, a mely tapsban és éljenzésben a ragaszkodás s a vezető iránti bizalom nyilvánult.

A közgyűlés további folyamán a lapunk mult számában közölt évi jelentés, zárszámadás és vagyonmérleg olvastatott fel, mely jóváhagyólag vétetett tudomásul és a felmentvény az igazgató-bizottságnak, pénztárnok és ellenőrnek megadatott.

A választások megejtésére került ezután a sor. Az egyhangu választás eredményét alább közöljük.

Az indítványok során Blum Bertalanné a gyermekek belevonását indítványozza az egyesület érdekkörébe, a mely anyagi haszonnal járna az egyesületre nézve s erkölcsi haszonnal a gyermekekre, mert ezáltal jótékonyásra ösztönöztetnének s bennük szálamom ébresztetnék fel a szerencsétlenek iránt. — A közgyűlés ez indítványt az igazgató-bizottságnak adta ki intézkedés végett.

Kállay Gyula az elnökségnek, tisztikarnak, valamint az igazgató-bizottság és választmányinak buzgó és sikeres működésükért elismerést és köszönetet indítványoz, a melyhez a közgyűlés egyhangulag hozzájárult.

Ugyancsak köszönetét fejezi ki a közgyűlés elnök indítványára Benitzky Lajos alispán úrnak a vármegyeház termének átengedéseért. Ezzel a közgyűlés véget ért.

Egyesületünk igazgató-bizottsága a közgyűlést megelőzőleg ápril hó 2-án tartott gyűlést, melyen a folyó ügyeken kívül titkár terjesztette be jelentését a kaposvári kiküldetés eredményéről. A jelentés kapcsán a bizottság elhatározta, hogy a Kaposvárt létesítendő iskola részére a tanterem felszerelését s az egyelőre szükséges taneszközöket fogja adományozni, a melyeknek megrendelésére s elküldésére az elnökséget hatalmazta fel. — A közgyűlés elé terjesztendő jelentés megállapítása után a zárszámadás és költségelőirányzat tárgyalatott. Egy később siketült egyénnek 25 frt segély szavaztatott meg cipész műhely felállítására. — Györi Gschwindt Mihály alapító tag elhalálozás; Reinle Gábor, Kostka Pál, Fery Oszkár és Moricz György rendes tagok kilépésök folytán a névsorból törültek. Új tagokul jelentkeztek. Alapító tagul: Báró Königs-warter Hermann, Dr. Grosz Emil, ifj hatvani Deutsch József, ifj Laczkó Antalné, Jálies Géza, Schultz Vilmos, Svab Károly, Dr. Than Károly, a mohácsi iparosok köre, Báró Nikolics Feodor, Eisele József, Gróf Dezsewffy Dénes — Marianne, — Alajos

és Béla, továbbá Pótsa József; pártoló tagokul: Bischitz Salamon és fia, Redlich-Ohrenstein és Spitzer, Melzer Vilmos, özv. Bischitz Salamonné, Schanzer Ignác, Gróf Apponyi Sándor, Jálics Ferencz; rendes tagokul: Vörnle György, Rothauser Ignác, Rechnitz Ödön, Rothauser Arnold, Fehér Mór, Keller Gerson, Pertik Béla, Geszler József, özv. Guttmann Jakabné és fiai czég, Merényi József, Merényi Richard, Singer János, Dr. Erney Mór, Liptay Jenő, Baik Gyula, Szabó János, Dr. Ováry Ferencz, Kovács Eduárd, Horváth József, Weisz Adolfné, Pusztay Mátyás, Weiner Károlyné, Santa Dénes. Knicl Antal, Farkas Géza, Bárány Boxberg Győző, Pozel Ferencz, Müller Lajos és Hirsch Nandine, kik mindnyájan a névjegyzékbe felvételtek s velük a tagok száma 776 szaporodott.

Egyesületünk választmánya ápril hó 9-én tartott gyűlést, mely a közgyűlés elé terjesztendő jelentésekkel foglalkozott. A gyűlésen Villányi Alajos tag indítványozta, hogy egyesületünk jövedelmeinek szaporítása végett jótékonyczélú előadás, vagy hangverseny rendeztessék. Az igazgató bizottságnak s elnökségnek kiadatott, hogy az eszmével foglalkozzék. — György Aladár indítványozza a közép osztály nagyobb mérvű igénybe vételét s gyűjtések eszközzését. Elnök felemlíti, hogy az igazgató-bizottság jelenleg foglalkozik nagyobb gyűjtés megindításának módozataival, a mit a választmány tudomásul vett.

A kaposvári siketnéma-iskola felszerelési tárgyai, mely a legújabb rendszerű bútorzatról s taneszközökből áll május hó 21-én küldettek el. Az iskola már most megnyílik egyelőre előkészítő osztálylyal. A közoktatásügyi kormány az iskola igazgatójául a váczí intézet egyik tehetséges és szorgalmas tanítóját Klinda Kálmánt nevezte ki. Ez az első iskola, a mely egyesületünk közreműködésével létesült s csak óhajtandó, hogy hosszú sor kövesse a szerény kezdetet.

Jótékonyág. Már a mult számban említést tettünk arról, hogy egy szerencsétlen később siketült egyén fordult hozzánk támogatásért. Az igazgató-bizottság a nevezettnek 25 frt segélyt szavazott meg egy cipész műhely berendezéséhez. Az elnökség ezenkívül kérelmet intézett özv. hevesi Bischitz Dávidné úrnőhöz, hogy a rendelkezésére álló segély pénztár terhére egy cipészgépet engedélyezni kegyeskedjék. A nemesszívű úrnő ezen kérelmet teljesítette is, s a varrógépet kiutaltványozta s ezáltal lehetővé tette, hogy ez a szerencsétlen siket ember kenyerét megkereshesse. Ezen jótékonyág nem szorul dicséretre.

Egyesületünk alapító tagjainak száma az utóbbi időben örvendetesen gyarapodik. Legutóbb özv. hevesi Bischitz Dávidné úrnő tett 100 frtos alapítványt bold. eml. férje nevére, azonkívül alapító tagokként beléptek Dr. Korányi Sándor egye-

temi tanár, Édeskuty Jenő nagykereskedő, Galilei páholy, Hopf János nagyprépost, Gróf Pejacevich Arturné, Hauszmann Alajosné 25—25 frttal.

Az alapító tagok száma most már 166.

Nyugtázás. Egyesületünk tagjai közül tagsági díjaikat 1897. május hó 20-áig befizették: Alapító tagsági díjakat: Villányi Alajos (1896-ra) 5 frt, Édeskuty Jenő 5 frt, Temesvár szab. kir. város 25 frt, Dr. Korányi Sándor 25 frt, Okányközség (1896/97.) 10 frt, Ernuszt Kelemen (1896/97.) 10 frt, Jász-Arok-Szállás (1896/97.) 10 frt, Thék Endre (1894/97.) 20 frt, Dr. Jankovics János (1896.) 5 frt, Kovács Kálmánné (1896.) 5 frt, Galilei-páholy 25 frt, hevesi Bischitz Dávidné 100 frt, Illés Károly (1896.) 5 frt, Hauszmann Alajosné 25 frt, Czibakháza (1896/97.) 10 frt, Schwarcz Lajos (1896.) 5 frt, Dr. Emmer Kornél (1896.) 5 frt, Hopf János 20 frt.

Pártoló tagsági díjakat: Madarász Lajosné, Czibur Bertalanné, Nagy-Mihályi takarékpénztár, Eigel Nándor (1896.) 5 frt, Schlick Béla (1894-95-96.) 15 frt, Tisza-Roff község (1896.) 5 frt, Csépa község 5 frt, Rémi Róbert (1896.) 5 frt, Gróf Szapáry Gyuláné (1896.) 5 frt, Dr. Justus Jakab (1896.) 5 frt, Hampel Józsefné (1896) 5 frt, Dr. Szmrecsányi Miklós (1896.) 5 frt.

Rendes tagsági díjakat: Ádám Rezső (1896.), Filipek Ferencz, Tóth Ferencz, Danis Vilmos, Nagy János (1896.), Házik András (1896.), Császár Dénes 1896/97.), Hajnal Győző (1896.), Lux Endre (1896.) Frank Riza (1896.) Farkas Géza (1896.), Tisza-Szajol (1895-96-97.), Fegyvernek (1896.), Farkas Béla (1896), Schwalm János (1896.), Löwy Jakab (1896.), Löwy Izidor (1896.), Löwy Josefa (1896.), Békás-Megyer (1896.) Stéger István (1896.), Tisza-Püspöki (1896.), Kubik Irén (1896.), Ádám Emma (1897.), Buda-Kaláz (1896.), Dr. Klasz Pál (1896/97.) 5 frt, Dr. Klasz Pálné (1896/97.) 5 frt, Kende Károly (1796.), Deutsch Margit (1896/97.), Horváth Béla (1896/97.), Greisinger István (1897.) Pörtl Károly (1896.), Lauffer József (1896.), Barokaldy József (1896.), Barokaldy György (1896.), Ráth Péter (1896.), Irsai Ignác (1896.), Dr. Harsányi Gáspár (1896.), Grünberger Lipót (1896.)

Budapest, 1897. május 25-én, Dr. Szabó József pénztáros.

Adományok. Egyesületünk céljainak előmozdítására a lapunk 7-ik számában kimutatott adományokon kívül újabban adakoztak: Csongrádvárosi takarékpénztár 20 frt, Baja város 5 frt, Ó-Dombóvár 5 frt, Láczy Leó orsz. képv. 20 frt, Mármaros vármegye törvényhatósága 10 frt.

Egyesületünk ujonnan megválasztott tisztikara, igazgató-bizottsága s választmánya a következő:

Elnökök :

Gróf Batthyány Gézáné

Rakovszky István

Alelnökök:

Hollán Ernőné

Kléh István

Hampel Józsefné

Benitzky Lajos

özv. Herich Károlyné

Neuschloss Marcell

Titkár :

Scherer István

Jegyzők :

Adler Simon

Berinza János

Mihálik Lajos

Pénztáros :

Dr. Szabó József

Ellenőr :

Alpár Ignác

Igazgató-bizottság :

Dr. Böke Gyuláné

Gróf Batthyány Géza

Hauszmann Alajosné

Burchard-Bélaváry Konrád

Dr. Hegedüs Sándorné

Dr. Grosz Emil

Kiss Pálné, Szapáry Vera
grófnő

Grünberger Lipót

Kvassay Istvánné

Gyertyánffy István

özv. Kovács Zoltánné

György Aladár

Lónyay Gabrielle

Horváth János

Medveczky Frigyesné

ifj. Dr. Jankovics Béla

Zichy grófnő

Klimes Gyula

Müller Mórné

Dr. Korányi Sándor

Dr. Nagy Ferenczné

Dr. Mandello Károly

Gróf Pálffy Daun Lipótné

Dr. Schwarczer Ottó

Gróf Pejacevich Arturné

Dr. Szenes Zsigmond

Rakovszky Istvánné

Dr. Szmrecsányi Miklós

Gróf Teleky Sándorné

Vesztróczy István

Gróf Zichy Leona

Dr. Wagner Géza

Női választmány:

Bánó Ödönné	özv. Jánoki Madocsányi
Burchard-Bélaváry Konrádné	Gyuláné
Blum Bertalanné	Madarász Lajosné
Dr. Bató Henrikné	Magyary Gézané
Berczik Árpádné	Mandello Minna
özv. Bischitz Dávidné	Nábráczky Gyuláné
Gróf Csáky Albinné	Báró Nikolics Feodorné
Czibur Bertalanné	Nemlaháné Levaticz Irma
Dunkl Norbertné	Gróf Péchy Konstantinné
Gróf Dessewffy Marianne	ifj. Pilaszanovits Józsefné
Dr. Feleki Béláné	Dr. Radó Antalné
Fluss Józsefné	Dr. Reik Ferenczné
Dr. Frenkl Sándorné	Saborszky Edéné
Dr. Fülöp Károlyné	Sántha Kálmánné
Grünhut Miksáné	Scherer Istvánné
Győri Gschwindt Mihályné	Simonyi Szerafin
Hajós Józsefné	Dr. Steinfeld Vilmosné
Dr. Heinrich Kálmánné	Dr. Szabó Sándorné
Gróf Károlyi Tiborné	Gróf Szapáry Gyuláné
özv. gróf Károlyi Györgyné	Gróf Széchenyi Ferenczné
özv. gróf Károlyi Gyuláné	Szeth Czeczilia
Báró Kemény Kálmánné	Szentmáriay Dezsőné
Dr. Klasz Pálné	Szmik Lajosné
Kovács Kálmánné	Tomasek Emma
ifj. Laczkó Antalné	Dr. Török Gyuláné
Lustig Emma	Végh Arturné
Lubich Etel	

Férfi választmány:

Gróf Apponyi Sándor	Édeskuty Jenő
Arató Gyula	Dr. Fekete Ignác
Barkassy Géza	Fluk Ádám
Benitzky Árpád	Gonda József
Dr. Bossányi Iván	Goszleth István
Brázay Kálmán	Grötschl Imre
Dr. Bruck Jakab	Grum Ferencz
Dr. Beke Manó	Hindy Kálmán
Borbély Sándor	Hopf János
Böhm József	Jálics Géza
Császár Dénes	Dr. Jankovits János
Gróf Dessewffy Dénes	Kállay Gyula
ifj. hatvani Deutsch József	Dr. Kürti József
Gróf Eszterházy Ernő	Dr. König Ferencz

Kovácsy Sándor
Dr. Kerékgyártó Béla
Kozma István
Lakatos Miklós
Lánczy Leó
Leitner Károly
Linzer Béla
Dr. K. Lippich Elek
ifj. Luezenbacher Pál
Mauthner Adolf
Mértay Benedek
Báró Nikolics Feodor
Dr. Niedermann Gyula
Pállik Béla
Pótsa József
Quittner Zsigmond
Ráth Péter

Rieger György
Sohr Manó
Scharrer János
Dr. Schuschny Henrik
Stern Gusztáv
Sturmann György
Sváb Károly
Dr. Szabó Sándor
Szalay Imre
Szokolovits József
Dr. Than Károly
Taritzky Ferencz
Tolnai J. Béla
Villányi Alajos
Wallfisch Géza
Weninger Vincze
ifj. Gróf Zichy Nándor

Számvizsgálók:

Grum Ferencz
Császár Dénes
Wallfisch Géza

***Egyesületünk titkári hivatala (VIII. ker.,
Sándor-utca 38.) szíves készséggel szolgál
felvilágosítással és tanácssal a siketnémák,
vakok és hülyék elhelyezése, tanítása, vagy
nevelése szempontjából hozzá intézett kérdé-
sekre, nemcsak egyesületünk tagjainak, ha-
nem bárkinek is. A székesfővárosban lakók
naponta délután 2—4 óráig, szóbeli felvilágo-
sítást is kaphatnak.***

Hazai intézeteink és iskoláink.

A Pesti izr. hitközség elöljáróságának jelentése az 1896-iki közigazgatási évről. Ezen jelentésből közöljük a következőket: „Az izr. siketnémák intézetében, melynek élén, mint a vezérőlbizottság elnöke Deutsch Sámuel úr áll, a folyó iskola évben 96 növendék (65 fiu és 31 leány) nyert teljes ellátást és oktatást; köztük 89 izr. 5 róm. kath. 1 ágostai vallású és 1 felekezetnélküli. Ezek számára 36 alapítványi helyet az intézet, 20-at az orsz. izr. iskola-alap nyújt. Két növendéknek nevelését Ő Felsegeik a király és királyné nevét viselő, 3 növendékét pedig a Wahrmann Mór, Dr. Kohn Sámuel és Stern József alapítványok költségén látjuk el. Két helyre nézve Budapest székesfőváros tanácsa felekezet különbség nélkül intézkedik; végül két alapítványi hely betöltésének joga a „Jó sziv“ egyesületet illeti.

A lefolyt évben az intézet 96 növendéke közt csak 30 volt fizető; ezeknek évi díjai 100—400 frtig terjedtek.

Illetőségük szerint 20 növendék budapesti, 76 az ország egyébb vidékeiről való.

A tanító-személyzet az intézet igazgatóján kívül 4 tanítóból és 4 tanítónőből áll, kik a növendékek érettségei foka szerint 8 csoportban oktatják a növendékeket. Az intézet megállapított tanrendje értelmében az intézetben töltött idő 6 évre terjed, de szükség esetén az elöljáróság egy hetediket is engedélyez.

A tanterv mindazon tantárgyakat öleli fel, melyek a 7—15 év közt lévő siketnéma gyermek felfogásának megfelelőnek és alkalmasak arra, hogy az iparos pályára előkészítsék. Ez idő szerint az intézet felügyelete alatt, az izr. földművelési és kézműegylet pártfogása mellett 3 kiképzett növendék van a kézműipar különböző ágaiban inasként elhelyezve.

Az iskola év végével 16 növendék hagyta el az intézetet.

Az intézet anyagi kezelése az 1895/96. iskola évben a következő eredménnyel járt: Az intézetnek az 1895/96. tanévben 1895. július hó 1-től 1896. június 30-ig következő bevételei voltak:

Adományok...	3684.50	frt
Tökésítendő adományok és hagyományok	1000.—	„
Évi járulékok	1698.—	„
Növendékek illetményei	11800.—	„
Imaterem jövedelme	1098.70	„
Kamatok	9319.02	„

Összesen: 28.600.22 frt.

Ezen bevételi összeggel a következő kiadások állanak szemben.

Élelmezésre és háztartási kiadásokra	8499.02	kr.
Fűtésre, világításra és vivezetékre ...	2207.52	„
Épület karbantartási költségei	2342.02	„
Berendezés és felszerelés	1199.71	„
Ruházás költségeire	1671.94	„
Igazgató és tanító személyzet fizetése	7357.89	„
Szolga személyzet bérei	1532.—	„
Irodai és egyéb költségekre	581.27	„

Összesen : 25391.37 kr.

Az intézet tiszta vagyona 1896. év június hó 30-án volt 520.783 frt 46 kr.

Minthogy az intézetben az 1895/96. tanévben 89 növendék volt elhelyezve, az összes kiadások 25,391 frt 37 kr. alapul vétele mellett egy-egy növendék nevelése, oktatása és eltartása átlag 285 frtba került.

Könyvszemle.

A hülyék és azok nevelése. Külön levonat a „Néptanoda“ XXVIII-ik évfolyamából. Irta *Szenes Adolf*. Nyomatott Pécsen, Taizs József könyvnyomdájában, 1895. Ára 1 forint. A szerző sajátja.

Most, midőn a tanügyi kormány figyelmét a hülyék nevelésére is kiterjesztette, midőn derengni kezd előttünk egy szebb jövő hajnala, minden olyan egészséges mozgalomnak, mely édes hazai nyelvünkön a hülyék megismertetését czélozza s fájdalom, eddig nagyon is elhanyagolt nevelésükön akar lendíteni, csak örülnünk lehet, csak örülnünk kell.

Ezen szempontból üdvözljük előttünk fekvő úttörő munkát, a melynek létrejöttében a szerzőt kétségkívül az említett nemes inteniók vezérelték.

A könyvben, a következő fejezeteket találjuk: Bevezetés. A hülyékről általában. A hülyék teste. A hülyék psychológiája. A hülyeség okai. A gyermekek önfertőzése. A hülyék tanítása: A) Előkészítő oktatás, B) Elemi oktatás. A hülyék nevelésének története. A hülyék statisztikája. A társadalom teendői a hülyék érdekében.

Szerző, mint ezt önmaga is beismeri, a hülyék nevelése terén szerzett tapasztalatait és a *külföldi munkákból vett jegyzeteit teszi közzé*. Németország a hülyék nevelése terén 50 éves multtal dicsekszik. Ez az idő nem hosszú ugyan, de elegendő arra, hogy szakemberei kiprobált s megállapodott nézetekkel birjanak, a hülyéket a maguk valóságában, valamint gyógyi-

tásuk célját, módját, eszközeit, eredményét kellőképen ismerjék. Ezek megismertetésére vállalkozott szerző, a német auktorok nyomán önálló feldolgozás és helyes csoportosításban megírt és kiadott könyvével. Mindenesetre elismeréssel kell adóznunk érte, hisz tudjuk, hogy hazánkban manapság még az anyagi haszon kizárásával, pusztán erkölcsi siker juthatott neki érte osztályrészul.

A bevezetésben kiindul az emberek — mint Isten legtekéletesebb teremtményeiből, kik között ép úgy, mint minden téren, találhatunk elfajzásokat s ezen abnormitások születték az emberbaráti intézeteket s egyesítették a paedagógiát az orvosi tudománnyal. A következő pontokban osztályozza a hülyéket physikai és psychikai tekintetben, részletesen beszél a hülyék testéről, szellemi abnormitásokról, közli a hülyék aetiologiáját, stb.

A könyvben ezután gyakorlati rész következik. Meghatározza a hülyék tanításának célját s a cél elérése tekintetéből a tanítást két főrésztre osztja: előkészítő és rendszeres elemi oktatásra és szükségesnek tartja, hogy az individualis oktatás szempontjából, mindegyik rész a hülyeség fokozatának megfelelő osztályokra legyen felosztva.

A tanításnak ezen felosztását nem tartom szerencsésen megválasztottnak. Mi az elemi oktatás alatt általában a normalis gyermekek népiskolai oktatását értjük. Már pedig a hülyék tanítása a legodaadóbb nevelés mellett is csak a tanítás felső fokán hasonlít az elemi oktatáshoz. Jobban kifejezi a tanítást az, hogy a hülyéket egy előkészítő és hat egymásra következő fokon kell tanítani.

A hülyék a hányan vannak, annyiféle testi és lelki elváltozásokban szenvednek. Ha most a hülyeség fokozatainak megfelelő osztályokat kellene felállítani, a hány gyermek van egy intézetben, annyi osztályt állíthatnánk fel, ez pedig sok volna a jóból. A hülyéket szellemi fejlettségüknek megfelelőleg osztályokba sorozzuk s az egyes osztályokban lesz a tanítás individualis, nem pedig az individualis oktatás szempontjából osztjuk őket osztályokba. Az *előkészítő osztály* tantárgyaiból hiányzik a torna, a felvett *rajzolás* pedig ezen osztályban nem mint rajzóra szerepel, hanem mint írási előgyakorlat. A tananyagot úgy vélem Barthold: „Der erste vorbereitende Unterricht für Schwach- und Blödsinnige“ könyvéből állította össze.

„Az *elemi oktatás*“ tárgyai közül kihagyta a rajzot, pedig a hülyéknek is kell rajzolni. A rajzoktatás, az egyes alakok lehető szép elő rajzolása és önálló utánzása által a hülyék izlését, szépérzékét fölébreszti és fejleszti, a kezet pedig az ily alakok előállítására képessé teszi.

A könyv hiányául jegyezzük fel, hogy míg az előkészítő fok számára teljesen kimerítő anyagot nyújt, addig a következő

fokok beszéd és értelem gyakorlatok anyagán felületesen, néhol pongyolán surran át. Egy pár „gyakorlati Tanítást“ is közöl, a melyeket nem tarthatunk szerencséseknek.

Igy p. o. egy helyt azt mondja *Ez egy terem. Hol vagy most? Van e még valaki itt a teremben? — Itt a teremben rajtunk kívül még több tárgy is van.* stb. stb.

Még kevésbé sikerült az egy és több fogalmának megismertetése: *Ez egy asztal. Hol van az asztal? (?) Ha ezen asztalt kiviszszük innét a teremből, nem lesz a teremben asztal.* Ebből azután azt a következtetést vonja le, hogy „*A teremben tehát csak egy asztal van.*“

Ez egy szék. Hol áll a szék? Ha a széket kiviszszük lesz-e még szék a teremben? A teremben tehát több szék van, mint egy szék.

Az irva-olvasás tanításánál kezdetben nem óhajt a gyermekek kezébe olvasó-könyvet adni, hanem csakis mozgatható fabetűket, beismeri azonban annak az eshetőségét, hogy a gyermek a fabetűket már ismeri, de más alakban pl. a könyvben a betűket nem tudja egymástól megkülönböztetni. Már maga ez a körülmény is eléggé indokolja az olvasókönyv szükségességet, hogy így minél több oldalú szemlélethez rögzítsük az olvasás-írás nehézkes megtanulását.

A számtannak elég helyet szentel s kellő útmutatást nyújt e tárgy tanításánál.

A munka tanítást, mely a hülyék intézetében a nevelés létalapja, a hülyék nevelésének végcélját ismerő alapos tudással tárgyalja mindaddig, a míg a mesterembereket nem említi. Miután azonban a mesterembereket is beakarja vezetni az intézetbe, nem tartom fölöslegesnek e tekintetben egyéni nézetemet előadni.

A hülyék nevelésének az a feladata, hogy a lehetőség szerint minden irányban kifejtse a növendékek gyenge lelki erőit; feladata továbbá a foglalkoztatási ösztönt felébresztve és ösztönözve, hasznos tevékenységre szoktatni és tervszerű foglalkoztatás által önállóságra vezetni őket. Előbbi a tanítást, utóbbi a munkát célozza.

Szerintem az igazi nevelő intézetben a munkát nevelési szempontból kell vennünk, a mi annyit tesz, hogy a munka tanítása csak azokban a kezekben lehet áldásosan elhelyezve, a melyekben a nevelés és tanítás van, tehát a tanítóban.

A tanító igen is képes lesz a munkát az elméleti oktatással szerves kapcsolatba hozni, míg a mesteremberek csak gépiesen foglalkoztatják a gyermekeket s ennek sem erkölcsi sem anyagi haszna nem lesz.

A háziipart hozzuk be az intézetbe s ezt a tanítók tanítsák. A háziiparral oly általános kézügyességre tesznek szert a növendékek, hogy az intézetből kikerülve s alkalmas

mesteremberekhez telepítve, ügyes és kenyérét megkeresni tudó munkásokká válnak. Szerző maga is beismeri, hogy az intézetben sem érjük azt el, hogy már ott kész mesterré képeztesse ki a növendékek, csak egy bizonyos fokú ügyességre tegyenek szert. Ez ügyességet meghozza a háziipar olcsóbb s a munkát igazán az iskolai alapjává tett formában.

A VIII-ik fejezetet a hülyék nevelése történetének szenteli, ismertetve a hülyék intézetének keletkezését s felsorolva Németország s néhány más európai államban létező intézeteket.

Miután szerző könyve 1895-ben jelent meg, könyvének ezt a részét a legújabb adatok nyomán állíthatta volna össze.

A legújabb adatok szerint pedig Szászországban a Hubertusburgi-intézetet még 1889-ben szétválasztották s a képezhető hülye fiú növendékeknek Grosshennesdorfbán, a leány növendékeknek pedig Nossenban nyitottak intézetet. Hubertusburg ma napság csak ápoló hely s az elmebetegek kolóniája.

A *Stetteni* intézet adatait 1880-ból datálja, a mely az 1892-ik évi adathoz viszonyítva elütrő különbözetet tüntet fel. Éppen így az Ecksbergi kretin-intézet is.

Ilyen és még nagyobb eltérést találunk a *neudettelsaueni*, *alsterdorfi*, *langenhageni*, *darmstadti* intézeteknél. Több neves intézetről adatokat a megnyitási éven kívül nem közöl, 14 intézetet meg sem említ. A mennyire e lapok iránya, terjedelme megengedé, beszámoltunk szerző egyik munkájával. Részünkről csak melegen ajánlhatjuk az érdeklődők figyelmébe a hülyéket a magok mivoltában bemutató s az általános tudnivalókat tartalmazó művecskét, melyet laikus és szakember egyaránt érdeklődéssel olvashat.

. s

V e g y e s e k .

— A zsidó siketnémák tanításának ügyét nagy társulat karolja fel már régen Londonban. A mult héten ez a társulat nagy bankettet adott, melyen a yorki herczeg, az angol trónörökös fia, elnökölt. Részt vettek a banketten kivülr Fife herczeg, a holland, belga, svéd nagykövetek és e humanitárius egylet vezértr férfiai. A trónörökös fia kiemelte a beszédében, hogy ezeltrt husz évvel édes atyja elnökölt a társaság egyik bankettjén és hogy mennyire meglepte tr mindez, a mit az egyesület nagyszerűen berendezett iskoláiban látott, és hogy mennyire örül annak, hogy az egyesület Indiába is küldött kitűntr tanitókat. A nagy hatással elmondott beszéd után, a társaság titkára kijelentette, hogy aláírás utján 35 ezer

forint gyült egybe az intézmény céljaira. Érdekesnek találjuk még megjegyezni, hogy az ezen alkalommal felszolgált ételek a szó legszigorubb értelmében vett rituális módon valának készítve. (Zsidó Híradó.)

Elgázolt siketnéma. A szerencsétlenségek krónikájában a lehető legritkább esetek közé tartozik az, hogy a véletlen baleset siketnémát érjen. Ezek a szerencsétlenek annyira óvatosak, hogy még a megszokott uton mentükben is folytonosan körültekintgetnek s ne adj isten, hogy átmenjenek akármilyen néptelen utcán, mielőtt körül nem tekintenének, vajjon nem érheti-e őket valami veszedelem. E napokban történt, mint a Budapesti Napló írja, hogy Schmidt Lipót budaörsi földmivesgazda tizenkét éves fia reggel kiment anyjával a mezőre krumpelit kapálni. A siketnéma gyerek délután pillangókat kergetett a változatosság okáért. Éppen egy szép szivárványszínű lepke után futott, midőn háta mögött föltűnt hirtelen a budapestgráczai gyorsvonat. A gépész észrevette a veszedelmet, fűtyült, ellengőzt adott, fékezett, de már hiába volt minden, a siketnéma gyerek nem hallotta meg a vészjelet s a vonat kerekei alá került s összeroncsolt tagokkal, kilocscsant agyvelővel, halodkolva szedték föl az utról s behozták a kelenföldi pályaudvarra, a hol aztán kisenvedett.

Kitüntetett vak művész. Horváth Attila, a budapesti vakok intézetének tanára, — maga is vak — a zeneművészek között ismert névvel bir. Már több szerzeménye van s legutóbb is pályázott az ezredéves országos kiállítás alkalmával. Ő felsége által adományozott 6000 frtból kitűzött pályadíjakra. A zongora sonátára kitűzött 300 frtot a jury neki ítélte oda. Nagy örömmel jegyezzük fel e hirt, mint egyik sikerét a budapesti jeles vakok intézetének, a melynek a kitüntetett művész tanítványa volt.

Hirdetések.

Lapunk kiadóhivatalában
rendelhető meg:

—✻— „A siketnéma-oktatás és
nevelés kézikönyve.” ✻—

Irta: *Scherer István.*

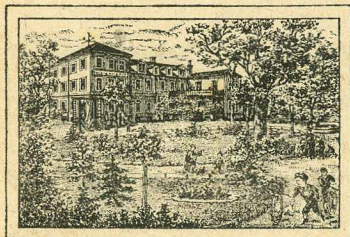
— Ára 3 korona. —

Nélkülözhetlen tanácsadó szülők és tanügy
barátok részére, valamint mindazoknak, a
kik a siketnémák tanításával foglalkozni
akarnak.

A mű jövedelmének fele része a „Testi és szellemi
fogyatkozásban szenvedőket gyámolító országos
egyesület” asylumának fenntartására fordítatik.

Nevelő-intézet gyengeelméjűek számára.

DREZDA N. Oppellstrasse 44.

is. Az intézetet kiváló orvosok és paedagogusok, valamint a növendékek
szülői is melegen ajánlják. — Közelebbi felvilágosítást az intézet igaz-
gatója **W. Schröter** nyújt.

Az intézet célja, hogy a szellemileg
elmaradottakat (fiukat és leányokat)
vallás-erkölcsös és a társadalomnak
hasznos tagjaivá képezze. Szeretettel-
jes és gondos ápolás és nevelés mellett
egyéni oktatást nyújt a polgáriskola
minden szakjában, különös gonddal
üzi a kézügyességi oktatást (kosár-
fonás, papírmunkák, asztalosság, fa-
faragás) s így a mesterségekre készít
elő. Epp úgy előkészít a kertészségre

Bichler I. könyvnyomdája, Budapest III.